

Ansökan om permutation för Drottninghusstiftelsen

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Kommunstyrelsen beslutar att hos Kammarkollegiet ansöka om att Drottninghusstiftelsens föreskrifter om att endast avkastningen får delas ut upphävs så att stiftelsens tillgångar får förbrukas för det ändamål vartill de är bestämda.

Föredragande borgarrådet Karin Wanngård

Sammanfattning av ärendet

Stockholms stad förvaltar sedan 1924 Drottninghusstiftelsen. Drottninghusstiftelsens avkastning ska enligt föreskrifterna tillfalla Stiftelsen Drottninghuset för att efter Drottninghusdirektionens bestämmande, under vissa villkor, användas till den stiftelsens drift och underhåll. Stiftelsen Drottninghuset har framfört önskemål om att överta förvaltningen av Drottninghusstiftelsen. För att kunna genomföra detta krävs tillstånd av Kammarkollegiet.

Om ansökan beviljas så upphör Drottninghusstiftelsen när tillgångarna förbrukats.

Beredning

Ärendet har initierats och beretts av stadsledningskontoret.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Kommunstyrelsen beslutar att hos Kammarkollegiet ansöka om att Drottninghusstiftelsens föreskrifter om att endast avkastningen får delas ut upphävs så att stiftelsens tillgångar får förbrukas för det ändamål vartill de är bestämda.

Stockholm den 19 juni 2024

Karin Wanngård

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Ärendet

Drottninghusfonden, med numera gällande stiftelselags terminologi Drottninghusstiftelsen, bildades 1924 på initiativ av riksantikvarien genom en insamling. Stiftelsen förvaltas av Stockholms stad. I Drottninghuset, med byggnadsdelar från 1600-talet, bedrevs vid donationstillfället sedan ca 250 år ålderdomshem. För verksamheten ansvarade, då som nu, Stiftelsen Drottninghuset (att skilja från den av staden förvaltade Drottninghusstiftelsen) som också äger och förvaltar byggnaden.

Drottninghuset var 1924 i stort behov av kostsamma reparationer, och ansökan hade gjorts av Stiftelsen Drottninghusets direktion om att få sälja fastigheten för att på annan plats uppföra en ny byggnad, vilket bedömdes som den då ekonomiskt möjliga lösningen. Mot denna bakgrund genomfördes insamlingen i syfte att bevara byggnaden med sin verksamhet, och Drottninghusstiftelsen bildades med ändamål att, under vissa förutsättningar, genom sin avkastning bibehålla byggnaden med fortsatt verksamhet däri. Stockholms stad ansågs också ha ett intresse av att verksamheten kunde fortsätta då flera av stadens pensionärer omhändertogs i Drottninghuset.

Drottninghusstiftelsen erbjöds och mottogs för förvaltning av staden under villkor 1) om viss placering av kapitalet 2) att ”av den årliga ränteavkastningen skall 1/10 läggas till kapitalet, tills detta fördubblats, varefter det må ankomma på avkomstmottagarens bestämmande, huruvida dylik avsättning till kapitalets ökning skall fortsättas” 3) att återstående avkastning (9/10) skulle tillfalla Stiftelsen Drottninghuset för att efter Drottninghusdirektionens bestämmande användas till drift och underhåll så länge stiftelsen i sin ägo behåller Drottninghusets tomt och där bedriver välgörande verksamhet samt byggnaden bibehålles i allt väsentligt oförändrad, samt 4) om Stiftelsen Drottninghuset skulle försälja fastigheten eller del av den, eller byggnaden skulle förändras eller ny- eller tillbyggas utan visst angivet godkännande, så skulle avkastningen istället överlämnas till samfundet St Erik för skydd och vård av kulturhistoriskt värdefulla byggnader i Stockholm. I samband med mottagandet av fonden åtog sig staden även att utge ett årligt bidrag om 6000 kr till Stiftelsen Drottninghuset för dess välgörande verksamhet så länge visst antal platser förbehölls personer med hemorts rätt i Stockholm.

Genom sina föreskrifter är Drottninghusstiftelsen att beteckna som en avkastningsstiftelse (endast avkastningen får användas, inte kapitalet)¹. Föreskriften om avkastningen utgör del av stiftelsens ändamål. För att få använda även kapitalet krävs Kammarkollegiets tillstånd till att ändra stiftelsens ändamål (permutation).

Staden har sedan Drottninghusstiftelsen mottogs årligen delat ut dess avkastning i enlighet med föreskrifterna till Stiftelsen Drottninghuset, för att efter stiftelsedirektionens bestämmande användas för stiftelsens drift och underhåll. I

---

¹ Länsstyrelsens tolkningsbesked har inhämtats, och länsstyrelsens bedömning (2024-05-06, dnr 12106-2024) är att stiftelsens kapital inte kan användas utan att tillstånd inhämtats hos Kammarkollegiet.

samband med att Stiftelsen Drottninghusets vårdinriktning ändrades 1979 upphörde det årliga bidraget från staden att utgå.

Drottninghusstiftelsens förmögenhet (del i stadens samförvaltnings finansiella placeringar) uppgår under de senaste fem åren till 2,2 – 3,5 Mkr (2023: 3 169 262 kr). Utdelade medel till Stiftelsen Drottninghuset har de senaste fem åren uppgått till 47 000 - 75 800 kr (2023: 75 200 kr). Förvaltningskostnaderna för stiftelsen har de senaste åren uppgått till 24 166 - 33 755 kr.

Stiftelsen Drottninghuset har nu framställt önskemål om att själv få förvalta Drottninghusstiftelsens tillgångar.

Det kan konstateras att den avkastning staden årligen förmedlar till Stiftelsen Drottninghuset får användas till drift och underhåll efter stiftelsedirektionens eget bestämmande. Staden har inget inflytande över användningen. Stadens förvaltning av kapitalet medför en kostnad som dras från årlig, utdelningsbar avkastning med ca 30 procent av denna. En stor del av avkastningen går därmed åt till att täcka stadens administrationskostnader.

Stiftelsen Drottninghuset har nu i 100 år mottagit och disponerat medlen i enlighet med föreskrifterna. Staden har inte, såvitt bekant, vid något tillfälle haft anledning att ifrågasätta medlens användning under denna tid. Stiftelsens önskemål att själv förvalta och disponera fondmedlen skulle komma att innebära en kostnadseffektivisering.

De skäl som kan ha förelegat 1924 vid Drottninghusstiftelsens bildande för att garantera Stiftelsen Drottninghuset framtida drift och underhåll genom anknuten förvaltning av staden föreligger inte längre. Verksamheten är väl etablerad och bedrivs enligt sitt av regeringen fastställda reglemente. Stiftelsen Drottninghuset kan inte utan särskilt tillstånd eller regeringsbeslut försälja sin fastighet, och eventuella åtgärder för att förändra byggnaden eller göra ny- eller tillbyggnader kräver, oberoende av föreskrifterna, tillstånd från numera behöriga myndigheter.

Föreskriften om att endast avkastningen får användas för ändamålet är numera uppenbart onyttig, vilket utgör en av de alternativa grundförutsättningarna för permutation av en ändamålsbestämmelse. Om Stiftelsen Drottninghuset själv får möjlighet att disponera över kapitalet skulle det vara till fördel för stiftelsen som destinatär då de administrationskostnader som stadens förvaltning genererar inte längre skulle belasta avkastningen. Drottninghusstiftelsens medel skulle därigenom på ett bättre sätt komma till destinatärens nytta. Det kan därmed även anses föreligga synnerliga skäl för permutation.

En ändring på föreslaget sätt kan, under numera rådande förhållanden, också antas vara i överensstämmelse med stiftarens avsikter.

Föreskriften om att, för det fall vissa förhållanden inträffar, överlämna avkastningen till samfundet St Erik till allmän vård av kulturhistoriska byggnader i Stockholm är inte aktuell.

Staden har inte längre något eget intresse av att förvalta stiftelsen.

Om ansökan beviljas så upphör Drottninghusstiftelsen när tillgångarna förbrukats.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 4 juni 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret föreslår att en ansökan görs till Kammarkollegiet om att föreskriften att endast avkastningen får delas ut upphävs och att tillstånd ges att få förbruka Drottninghusstiftelsens tillgångar genom att medlen i sin helhet delas ut för det ändamål vartill de är bestämda, till destinatären Stiftelsen Drottninghuset.